

Motion till riksdagen 2008/09:Kr213

av **Ulf Nilsson och Gunnar Andrén (fp)**

FN-museum i Dag Hammarskjölds Backåkra

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Dag Hammarskjölds Backåkra dels vad avser fastigheten och Statens fastighetsverk, dels vad avser verksamheten och regeringens förpliktelser.

Motivering

Dag Hammarskjöld (1905–1961), FN:s generalsekreterare 1953–1961, är en historiskt betydelsefull person. Hans namn förknippas med det internationella engagemang som dagens Sverige alltmer vill bejaka och delta i.

I dag utbildar Sverige fredsbevarande trupp för FN-uppdrag. Det var just Dag Hammarskjöld som i strid med många länders önskemål utformade FN:s mandat att inrätta en fredsbevarande styrka och han gav rollen som FN:s generalsekreterare en ny auktoritet.

Sverige bör ha ett levande museum över en sina mest kända medborgare, ett museum som samtidigt ska visa FN:s historia och Sveriges roll i FN genom tiderna.

Det naturliga är att det museet utvecklas i Dag Hammarskjölds Backåkra.

Den sydsvenska gården Backåkra var vid Dag Hammarskjölds död hans enda fasta egendom i Sverige. I testamentet förordnades att Backåkra skulle tillfalla Svenska Turistföreningen (STF), som där bland annat har rätt att ordna vissa sammankomster. Orsaken var säkert att Hammarskjöld, som ju också var ledamot av Svenska Akademien, hade ett stort naturintresse och under en följd av år var vice ordförande i just Svenska Turistföreningen.

Dessa två uppdrag, ledamot av Svenska Akademien och vice ordförande i Svenska Turistföreningen, upprätthöll Hammarskjöld även som FN:s generalsekreterare. Engagemanget för båda uppgifterna framgår också av att en bo-

Fel! Okänt namn på

stadslänga enligt testamentet skulle få disponeras av Svenska Akademien under två sommarmånader.

Övriga delar av Backåkra är i dag inredda som en utställning om Dag Hammarskjölds liv. I en samlingssal finns utställningsskärmar och montrar.

Två rum är inredda med Dag Hammarskjölds privata tillhörigheter, som fanns i hans lägenhet på Manhattan, och hans privata arbetsrum är återskapat.

Museet liksom byggnaden sköts och bekostas av STF. Det är visserligen öppet varje dag under sommaren men stängt större delen av året. Enstaka publika arrangemang ordnas dock i samlingssalen eller ute på gården i en vacker miljö. Till exempel har FN-föreningen Ystad/Österlen varje sommar sedan 1978 haft ett flertal offentliga föreläsningar i olika internationella ämnen, bland annat i samarbete med UD. Bland föreläsarna märks förra finländska presidentkandidaten och utrikesministern Elisabeth Rehn.

Ett tillfälligt resurstillskott till Backåkra kom 2005. Inför 100-årsdagen av Dag Hammarskjölds födelse beslutade regeringen att förlägga minnesceremonierna – med deltagande av många internationella gäster, bland annat Hammarskjölds närmaste medarbetare vid hans bortgång i FN:s tjänst 1961 Brian Urquart och Sture Linnér – till en uppbyggd scen på den vackra heden utanför Dag Hammarskjölds gård. Sveriges dåvarande statsminister Göran Persson var huvudtalare tillsammans med rader av framstående FN-tjänstemän.

Regeringen avsatte då en miljon kronor, en summa som dock bara räckte till en upprustning av det allra viktigaste på gården.

Pengar till drift av en verksamhet som verkligen hedrar Dag Hammarskjölds minne och för nya generationer tydliggör hans betydelse för FN i ett kritiskt skede av världsorganisationens historia – under den kallaste delen av kalla kriget mellan USA och Sovjet – saknas.

Nuvarande förhållandena är oacceptabla. Det ankommer på regering och riksdag att se till att intentionerna i Dag Hammarskjölds testamente inte förblir tomma ord. Det vore en skam för vårt land – att vara ett land som hyst en medborgare som valts till FN:s generalsekreterare förpliktar.

Underhållet av byggnaderna orsakar STF stora ekonomiska upppoffringar, som organisationen i längden kan ha svårt att klara av. Detsamma gäller museiverksamheten.

För några år sedan gjordes en konsultutredning som undersökte alternativa användningar och finansieringsformer. Bland annat diskuterades att Backåkra skulle bli en plats för möten, diskussioner och representation för FN, UD, Lunds universitet och näringslivet. Man undersökte också möjligheten till sponsring från näringslivet. Resultatet blev negativt.

Så länge en verksamhet inte har bastrygghet för åtminstone några år framåt, brukar det vara mycket svårt att intressera sponsorer. Om museet blir mer känt är det mycket tänkbart att sponsorer blir intresserade och att till exempel en konferensanläggning kan anläggas i nära anslutning till byggnaderna i Backåkra. En första förutsättning är dock att dagens museum kan utvecklas och att fastigheten inte förfaller.

En tänkbar lösning vore att starta en stiftelse som kan garantera att verksamhet i enlighet med Dag Hammarskjölds testamente bedrivs i Backåkra.

Fel! Okänt namn på

Man kan, utan andra likheter, tänka sig att ombilda Backåkra till en myndighet som Harpsundsmyndigheten, också det en gång en donation mottagen av regeringen.

Oavsett om det blir en myndighet eller stiftelse med ansvar för museet förutsätter detta att en sådan stiftelse eller verksamhetsmyndighet befrias från ansvaret att också syssla med fastighetens underhåll och förvaltning. Risken är annars påtaglig att den ideella stiftelsens verksamhet skulle överflyglas av fastighetsskötselproblemen.

Därför bör en annan lösning sökas. En naturlig väg att pröva är att överlåta fastigheten till Statens fastighetsverk som har sakkunskap och ekonomiska resurser att förvalta fastigheter som har andra värden än de rent kommersiella. Vi vill därför föreslå att riksdagen uttalar som sin mening att regeringen bör pröva möjligheten att ge Statens fastighetsverk i uppdrag att se till att Dag Hammarskjölds Backåkra ges en sådan roll att det inryms i det uppdrag som regeringen och riksdagen har givit Statens fastighetsverk.

Ett byggnad som innehåller ett museum över en av den svenska historiens mest betydelsefulla gestalter har inte bara lokalt intresse. Frågan om museets överlevnad är en nationell fråga och handlar om kulturpolitik i stort. Vi anser därför att riksdagen dessutom bör ge regeringen till känna att Kulturdepartementet bör klargöra vilket ansvar regeringen ska ta för att Sverige ska få ett FN-museum i Dag Hammarskjölds Backåkra.

Stockholm den 29 september 2008

Ulf Nilsson (fp)

Gunnar Andrén (fp)